

**Regeringens proposition**

**1976/77:36**

**om ändring i lagen**

**(1958:428) om ympning mot smittkoppor;**

beslutad den 21 oktober 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

INGEGERD TROEDSSON

**Propositionens huvudsakliga innehåll**

Mot bakgrund av att smittkoppsjukdomen håller på att utrotas föreslås att bestämmelserna om obligatorisk smittkoppsympning av barn och värnpliktiga skall kunna sättas ur kraft genom särskilt förordnande av regeringen.

**Förslag till****Lag om ändring i lagen (1958:428) om ympning mot smittkoppor**

Härigenom föreskrives i fråga om lagen (1958:428) om ympning mot smittkoppor<sup>1</sup>

*dels* att i 3, 4, 6, 7, 9, 17 och 18 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

*dels* att 1 § skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

1 §

I fråga om skyldighet att undergå ympning mot smittkoppor skall gälla vad nedan sägs.

*Regeringen får föreskriva att 2 § och 3 § första stycket icke skall tillämpas. Har sådan föreskrift meddelats får regeringen, om anledning därtill föreligger, föreskriva att bestämmelserna åter skall tillämpas.*

---

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

<sup>1</sup> Senaste lydelse av

7 § 1972:670

17 § 1972:670.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid regeringssammanträde  
1976-10-21

**Närvarande:** statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

**Föredragande:** statsrådet Troedsson

**Proposition om ändring i lagen  
(1958:428) om ympning mot smittkoppor**

Enligt lagen (1958:428) om ympning mot smittkoppor (ändrad senast 1972:670) skall barn vaccineras före utgången av det kalenderår då barnet fyller fyra år (2 §). Värnpliktig skall vaccineras i samband med första tjänstgöringen (3 § första stycket). Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan enligt 9 § förordna att endast den som är vaccinerad mot smittkoppor får anställas inom försvarsmakten, hälso- och sjukvården, tull- och lotsväsendet, civil luftförsvarsverksamhet eller polisväsendet eller inskrivas vid sjömanshus (numera inskrivas i sjömansregistret). Om smittkoppeepidemi hotar eller har brutit ut inom landet kan regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer förordna om allmän vaccination (4 §). Om det är nödvändigt ur hälsovårdssynpunkt kan vidare regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer förordna om anstånd med vaccination av barn eller värnpliktiga under viss tid (6 §).

Enligt kungörelsen (1958:649) med tillämpningsföreskrifter till lagen om ympning mot smittkoppor (ändrad senast 1974:970) får socialstyrelsen påbjuda ympning enligt 4 § nämnda lag. Förordnande om anstånd med ympning av barn enligt 6 § får meddelas av socialstyrelsen.

Kostnaderna för produktionen och lagerhållningen av smittkoppsvaccin m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium bestrids till övervägande del över statsbudgeten. För vaccination tas i anspråk bl. a. barn- och skolhälsovården och försvarets hälsovårdsorganisation.

Socialstyrelsen och försvarets sjukvårdsstyrelse har i gemensam skrivelse till regeringen tagit upp frågan om ändringar i vaccinationsbestämmelserna och anfört bl. a. följande. Smittkoppor har i årtusenden varit ett världsomfattande hälsovårdsproblem. År 1967 började emellertid världshälso-

vårdsorganisationen (WHO), i samverkan med berörda nationer, en utrotningskampanj mot sjukdomen. Kampanjen har varit så framgångsrik att sjukdomsfall f. n. endast torde finnas i några svårtillgängliga byar i Etiopens bergstrakter och i angränsande trakter i Somaliland. Sjukdomen förekommer där i dess mindre allvarliga form, variola minor. Den svårare sjukdomsformen, variola major, torde inte längre existera. Inom WHO räknar man med att även dessa länder kommer att vara helt fria från smittkoppor inom kort. Enligt WHO bör dock en period av minst två år utan sjukdomsfall förflyta innan världen kan förklaras fri från smittkoppor. Risken för att smittkoppor införs i Sverige måste f. n. anses vara mycket liten.

Styrelserna framhåller vidare att vaccination mot smittkoppor normalt medför vissa besvär. Bl. a. kan feber och lymfkörtelsansvällning uppkomma. Undantagsvis förekommer även mycket allvarliga biverkningar, som kan leda till svår invaliditet eller dödsfall. Trots noggranna överväganden i det enskilda fallet i samband med vaccination är det inte möjligt att helt undvika biverkningar med det vaccin som nu finns tillgängligt.

Mot bakgrund av det goda resultatet av WHO:s kampanj för att utrota smittkoppsjukdomen och med hänsyn till de biverkningar som är förbundna med vaccination beslutade socialstyrelsen den 15 januari 1976 om anstånd t. o. m. den 31 december 1976 med vaccinationen av barn och rekommenderade samtidigt att den frivilliga omvaccineringen av barn i skolåldern skulle upphöra.

Efter en ingående bedömning av de hälsomässiga riskerna och nyttan med olika vaccinationsåtgärder föreslår styrelserna att skyldigheten för barn och värnpliktiga att låta vaccinera sig mot smittkoppor upphävs. Möjligheten att förordna om allmän vaccinering bör dock t. v. finnas kvar. För att behålla beredskapen krävs även i fortsättningen tillgång på smittkoppsvaccin inom landet.

Jag delar socialstyrelsens och försvarets sjukvårdsstyrelses uppfattning att den obligatoriska smittkoppsympningen av barn och värnpliktiga t. v. inte bör upprätthållas när smittkoppsjukdomen snart verkar vara helt utrotad. Obligatoriet har tidigare avskaffats i Danmark, Norge, Storbritannien och Förenta staterna. Bestämmelserna om rätt för regeringen och socialstyrelsen att besluta om allmän ympning vid hotande epidemi bör dock finnas kvar t. v., även om risken för en epidemi måste anses vara ytterst liten. Motsvarande bör gälla bestämmelserna om rätt för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att förordna att endast den som har låtit ympas sig mot smittkoppor får inneha anställning inom bl. a. hälso- och sjukvården.

En allmän översyn av samhällets insatser för att skydda befolkningen mot smittkoppor har påbörjats inom socialdepartementet mot bakgrunden av den utveckling som WHO redovisar. Frågan om den fortsatta produktionen och lagerhållningen av smittkoppsvaccin bör övervägas i det sam-

manhanget. I avvaktan på att översynen slutförs har jag utformat mitt förslag till omedelbara lagstiftningsåtgärder på ett sätt som begränsar antalet ändringar nu till det minsta möjliga. Jag förordar således endast en sådan ändring i lagen som möjliggör att bestämmelserna om vaccinationsskyldighet kan sättas ur kraft genom regeringens förordnande. Har sådant förordnande meddelats bör regeringen kunna föreskriva att bestämmelserna åter skall tillämpas om risken för smittkoppssmitta på nytt skulle öka.

I likhet med socialstyrelsen anser jag att vaccination mot smittkoppor även i fortsättningen bör kunna ske inom såväl offentlig som enskild hälsovård främst av personer som avser att resa till länder som fortfarande kräver bevis om smittkoppsympning.

Jag ämnar återkomma till de anslagsfrågor som aktualiseras av förslagen i samband med prövning av anslagsbehoven för budgetåret 1977/78.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom socialdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1958:428) om ympning mot smittkoppor.

---

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

